

4) Obiekty i urządzenia pozostałe

Zakłada się utrzymanie istniejących obiektów i urządzeń oraz podniesienie standardu świadczonych usług.

Projektowany na terenie gminy rozwój turystyki i wypoczynku wymagać będzie rozszerzenia zakresu świadczonych usług, a także rozwój nowych urządzeń usługowych, zwłaszcza w zakresie bazy noclegowej, informacji turystycznej, handlu, gastronomii i innych.

Główne zadania to:

- a) Tworzenie warunków do utrzymania, modernizacji i rozbudowy następujących obiektów i urządzeń :
 - Urzędów Pocztowych w Dubiczach Cerkiewnych i Starym Korninie,
 - Ośrodka Rekreacyjno-Wypoczynkowego „Bachmaty” nad zbiornikiem wodnym na rzece Orlance oraz bazy noclegowej w Dubiczach Cerkiewnych (Szkolne Stanowisko Młodzieżowe, pokoje gościnne),
 - Ośrodka Wypoczynkowego w Starzynie,
 - Sklepów w miejscowościach: Dubicze Cerkiewne, Grabowiec, Stary Kornin i Jagodniki,
 - Bazy gastronomicznej w: Dubiczach Cerkiewnych i Starzynie,
 - Obiektów sakralnych we wsiach: Dubicze Cerkiewne, Stary Kornin i Werstok,
 - Cmentarzy w miejscowościach: Dubicze Cerkiewne, Istok, Jelonka, Stary Kornin, Werstok i Witowo.
- b) Tworzenie warunków do rozwoju nowych urządzeń i obiektów usługowych z zakresu:
 - handlu, gastronomii i rzemiosła oraz turystyki i wypoczynku (agroturystyki) w miejscowościach: Dubicze Cerkiewne, Czechy Orlańskie, Wojnówka, Starzyna, Rutka,
 - placówek opieki społecznej w celu zabezpieczenia godziwych warunków życia mieszkańcom pozbawionym opieki rodzinnej,
 - innych urządzeń usługowych wynikających z zapotrzebowania i napływających ofert,
 - wypoczynku codziennego i świątecznego (kąpieliska i plaże) w rejonie projektowanych zbiorników wodnych w miejscowościach Czechy Orlańskie i Wojnówka.

Przygotowanie terenów pod nowe usługi wymagać będzie opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

5. KIERUNKI ROZWOJU EKONOMICZNEGO GMINY

5.1. Tworzenie warunków do rozwoju rolnictwa i jego otoczenia

- 1) Ochrona i poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej wymagać będzie w szczególności :
 - a) ochrony kompleksów wartościowych gruntów, położonych w północnej części gminy, przed przeznaczeniem na cele nierolnicze,
 - b) ochrony systemów drenażowych i melioracyjnych przed zniszczeniem lub dewastacją, w trakcie ewentualnych działań inwestycyjnych w strefie infrastruktury technicznej ponadlokalnej,
 - c) kontynuacji regulacji stosunków wodnych na gruntach ornych i użytkach zielonych, przeznaczonych w studium do celów produkcji rolniczej, które wymagają tych zabiegów,
 - d) ekologizacji produkcji rolniczej poprzez zwiększenie nawożenia organicznego na terenach posiadających najkorzystniejsze warunki do produkcji zdrowej żywności,
 - e) eliminacji zanieczyszczeń gleby, wody i powietrza,
 - f) dokonywania zalesień gruntów marginalnych dla produkcji rolniczej, zwłaszcza stanowiących własność skarbu państwa.

- 2) Poprawa struktury własnościowej obszarów rolnych i rozłogów gospodarstw rolnych poprzez :
 - a) sukcesywne prowadzenie scaleń i wymianę gruntów oraz poprawę rozłogów prężnych ekonomicznie - rozwojowych gospodarstw rolnych,
 - b) zbywanie na korzystnych dla nabywców warunkach, gruntów i nieruchomości rolnych skarbu państwa i komunalnych, przewidywanych w studium do użytkowania rolniczego,
 - c) wspieranie doradztwem i instrumentami fiskalnymi rozwoju specjalistycznych i rozwojowych gospodarstw rolnych.

- 3) Wspieranie rozwoju otoczenia rolnictwa w zakresie zaopatrzenia w środki produkcji, zbytu produkcji rolniczej, przetwórstwa rolniczego, mechanizacji prac rolniczych oraz obsługi weterynaryjnej poprzez:
 - a) tworzenie warunków do utrzymania istniejących urządzeń obsługi rolnictwa:
 - zlewni mleka w miejscowościach: Dubicze Cerkiewne, Dubicze Tofiłowce, Grabowiec, Jagodniki, Koryciski, Stary Kornin, Witowo i Wojnowka,
 - bazy Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Starym Korninie,
 - lecznicy weterynaryjnej w Dubiczach Cerkiewnych.

- b) stosowanie priorytetów i ulg podatkowych na rzecz podmiotów gospodarczych świadczących usługi na rzecz rolnictwa i tworzących miejsca pracy na wsi.
- 4) Podnoszenie poziomu technologii produkcji rolniczej i warunków zamieszkiwania na wsi poprzez :
 - a) rozwój wyposażenia wsi w urządzenia infrastruktury technicznej: wodociągów, kanalizacji, elektroenergetyki, gazownictwa, telekomunikacji, usuwania i utylizacji odpadów,
 - b) utrzymanie istniejących urządzeń obsługi ludności oraz podnoszenie ich standardu, w celu poprawy jakości świadczonych usług w zakresie: szkolnictwa, ochrony zdrowia, kultury, sportu, bezpieczeństwa przeciwpożarowego,
 - c) tworzenie warunków do powstawania nowych usług,
 - d) tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia pozarolniczego dla nadwyżek siły roboczej.

5.2. Kierunki rozwoju działalności gospodarczej

Działalność gospodarcza gminy rozwijać się będzie głównie na bazie lasów Puszczy Białowieskiej.

- 1) Kierunkami rozwoju tej działalności będą:
 - a) pozyskiwanie oraz przetwarzanie surowca drzewnego w zakładach produkcyjnych - rzemieślniczych, głównie na potrzeby lokalne,
 - b) rozwój zbieralnictwa runa leśnego na potrzeby rynku krajowego i zagranicznego, jako źródło dodatkowych sezonowych dochodów części mieszkańców,
 - c) rozwój bazy gospodarczej związanej z utrzymaniem lasu i zalesieniami może stanowić źródło zatrudnienia w gminie.
- 2) Warunki realizacji w/w kierunków to:
 - a) uzyskanie kompromisu między podnoszeniem statusu ochronnego Puszczy Białowieskiej, a utrzymaniem funkcji produkcyjnej lasu,
 - b) prowadzenie scaleń i wymiany gruntów dla uzyskania najracjonalniejszych kompleksów gruntów skarbu państwa, przydatnych do przekazania lasom państwowym pod zalesienia,
 - c) współpraca gminy z samorządem wojewódzkim i administracją lasów w zakresie pozyskiwania środków na cele zalesiania.

5.3. Rozwój urządzeń wypoczynku i turystyki

Walory środowiska przyrodniczego, które stanowią: Puszcza Białowieska, zbiornik wodny w Dubiczach Cerkiewnych, a w przyszłości projektowane zbiorniki wodne Czechy Orlańskie i Wojnówka, stwarzają

możliwości rozwoju wypoczynku i turystyki jako dodatkowego czynnika rozwoju gospodarczego gminy.

- 1) Formy użytkowania rekreacyjnego możliwe do rozwoju w gminie to:
 - a) wypoczynek codzienny i świąteczny nad istniejącym oraz projektowanymi zbiornikami wodnymi w miejscowościach: Dubicze Cerkiewne, Czechy Orlańskie i Wojnówka,
 - b) wypoczynek pobytowy w tym agroturystyka w miejscowościach położonych w rejonie zbiorników wodnych oraz na obszarze Puszczy Białowieskiej,
 - c) wypoczynek i uprawianie sportów wyspecjalizowanych np. pole golfowe między zbiornikami wodnymi w Czechach Orlańskich i Dubiczach Cerkiewnych,
 - d) turystyka krajoznawcza i specjalistyczna (piesza, rowerowa, myślistwo) w obrębie puszczy Białowieskiej. W studium wyznaczono ścieżkę rowerową Dubicze Cerkiewne - Topiło.
- 2) Formy zagospodarowania rekreacyjnego odpowiadające określonym formom użytkowania rekreacyjnego możliwe do rozwoju w gminie:
 - a) tereny masowego wypoczynku codziennego i świątecznego obejmujące następujące urządzenia obsługi: tereny sportowo-rekreacyjne, urządzenia handlowo-gastronomiczne, sanitarne, tereny biwakowe,
 - b) obiekty noclegowe: zespoły domków turystycznych, ośrodki wypoczynkowe, schroniska młodzieżowe, motele itp.,
 - c) zakwaterowanie w pomieszczeniach prywatnych w siedliskach rolniczych (agroturystyka), letniska indywidualne w opuszczonych siedliskach oraz wolnych enklawach w zabudowie mieszkaniowej wsi.
- 3) Instrumenty polityki przestrzennej do realizacji turystyki i wypoczynku:
 - a) sukcesywne sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego poszczególnych obszarów przewidywanych do rozwoju rekreacji, uszczegóławiające warunki zagospodarowania terenów,
 - b) zagospodarowywanie wyznaczonych w planach terenów na potrzeby wypoczynku codziennego i świątecznego w urządzenia infrastruktury technicznej oraz urządzenia towarzyszące: kąpieliska, sportowo-rekreacyjne, handlowo-gastronomiczne, sanitarne, parkingi i inne,
 - c) prowadzenie akcji promocyjnej na rzecz organizacji wypoczynku na terenach wiejskich w zagrodach rolniczych, tj. agroturystyki,
 - d) zabezpieczanie bazy noclegowej wraz z urządzeniami towarzyszącymi dla rozwoju turystyki we wsiach puszczańskich,
 - e) wytyczenie i urządzenie szlaku turystyki pieszej i rowerowej: Dubicze Cerkiewne - Starzyna - Białowieża.

5.4. Obszary przekształceń przestrzennych

Perspektywiczne kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Dubicze Cerkiewne, wynikające z istniejących uwarunkowań przestrzenno-gospodarczych i innych - znanych obecnie zamierzeń inwestycyjnych instytucji gospodarczych, stwarzają przesłanki do wyróżnienia obszarów na terenie gminy, które ulegają zasadniczym przekształceniom przestrzennym. Nawet niewielkie zmiany wynikające z zamierzonych działań gminy w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego w okresie perspektywicznym spowodują pewne punktowe lub liniowe przekształcenia przestrzenne w miejscowościach gdzie wystąpi jakikolwiek ruch budowlany czy powstanie nowej działalności gospodarczej. Przekształcenia te powstają w wyniku zakładanego w studium rozwoju poszczególnych dziedzin życia społeczno-gospodarczego.

Szczególnym przekształceniom ulegną następujące obszary:

- a) tereny przewidziane pod zabudowę zagrodową, mieszkaniową jednorodzinną i gospodarczą we wsiach: Dubicze Cerkiewne, Grabowiec, Stary Kornin, Koryciski, Dubicze Tofiłowce, Jagodniki, Istok, Witowo i Kraszkowszczyzna,
- b) tereny realizacji zbiorników wodnych małej retencji w Czechach Orłańskich i Wojnówce,
- c) tereny wyznaczone pod urządzenia i obiekty rekreacyjno-wypoczynkowe, budownictwo letniskowe i pensjonatowe nad zbiornikami wodnymi w Dubiczach Cerkiewnych, Czechach Orłańskich i Wojnówce oraz we wsiach: Starzyna, Wiluki, Klakowo, Górny Grąd, Niki-forowszczyzna, Wygon, Długi Bród, Zabagonie, Piaski i Jakubowo,
- d) obszary projektowanych inwestycji drogowych, obsługi podróżnych, ścieżek rowerowych i infrastruktury technicznej,
- e) tereny powierzchniowej eksploatacji surowców, które po ich wyeksploatowaniu powinny być zrekultywowane w kierunku leśnym,
- f) tereny zabytków archeologicznych, które mogą być przedmiotem badań,
- g) tereny położone przy ciągach dróg wojewódzkich i powiatowych, gdzie dopuszcza się rozwój urządzeń obsługi turystów i komunikacji,
- h) obszary rolne, które w wyniku przekształcenia rolnictwa mogą ulec przeobrażeniom co do wielkości gospodarstw rolnych, jak też struktury upraw,
- i) obszary leśne, które w wyniku dolesień mogą spowodować przeobrażenia przestrzenne i krajobrazowe.

6. KIERUNKI I ZADANIA ROZWOJU KOMUNIKACJI

Gmina Dubicze Cerkiewne obsługiwane będą siecią drogową, linią kolejową i komunikacją autobusową.

6.1. Układ drogowy

6.1.1. Droga wojewódzka (była krajowa) Nr 691

1) Przepustowość drogi i prognoza ruchu na w/w drodze na podstawie pomiarów ruchu w 1995r. przedstawiają się następująco:

- przepustowość drogi o szerokości jezdni 5,5 m przy poziomie swobody ruchu D wynosi 800 P/h,
- prognoza ruchu na podstawie pomiarów ruchu w 1995r. przedstawia się następująco:

	1995	2000	2005	2010	2015
Hajnówka - Kleszczele	1300	1600	1900	2250	2550

2) Z porównania przepustowości drogi z prognozą ruchu w 2015r. wynoszącą 242 P/h ($0,095 \times 2550 = 242$) wynika, że istniejący przekrój drogi ma duże rezerwy przepustowości.

3) Parametry techniczne i użytkowe drogi przyjmować zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich sytuowanie (Dz.U. Nr 43, poz. 430).

4) Zgodnie z art. 43 ust.1 ustawy z dnia 21 marca 1985r. o drogach publicznych, zmienionej art.52 ustawy z dnia 24 lipca 1998r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej - w związku z reformą ustrojową państwa (Dz.U.Nr 106, poz.668) obiekty budowlane przy drogach publicznych powinny być usytuowane w odległości od zewnętrznej krawędzi jezdni drogi wojewódzkiej, co najmniej :

- na terenie zabudowy miast i wsi 8 m,
- poza terenem zabudowy 20 m.

5) Na etapie modernizacji drogi zaistnieje potrzeba opracowania oceny oddziaływania drogi na środowisko z uwzględnieniem właściwej prognozy ruchu, z równoczesnym ustaleniem zasad i warunków realizacji zabudowy wymagającej ochrony w jej otoczeniu oraz ochrony istniejącej zwartej zabudowy przed uciążliwościami ruchu.

- 6) Uwzględnić w/w parametry drogi w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego łącznie z warunkami zagospodarowania ich obrzeży, wynikających z oceny oddziaływania drogi na środowisko.
- 7) Wprowadzić urządzenia zabezpieczające w miejscach największych możliwości powstania kolizji na drodze z ruchem lokalnym i pieszym.
- 8) Wykonać zabezpieczenia istniejącej i projektowanej zabudowy przed uciążliwościami ruchu samochodowego w miejscach wskazanych w ocenie oddziaływania drogi na środowisko.
- 9) Minimalizować ilość nowych włączeń ulic i dojazdów zwłaszcza z lewoskrętami z wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów budowlanych i uzgodnić je z zarządcą drogi.

6.1.2. Drogi powiatowe (byłe wojewódzkie)

- 1) Zgodnie z art. 6a ust.1 ustawy z dnia 21 marca 1985r. o drogach publicznych zmienionej art.52 ustawy z dnia 24 lipca 1998r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej - w związku z reformą ustrojową państwa (Dz.U.Nr 106, poz.668) „do dróg powiatowych zalicza się drogi inne niż określone w art. 5 ust.1 i art.6 ust.1, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą”.
Na podstawie w/w ustalenia, można przypuszczać, że do dróg powiatowych mogą być zaliczone tylko następujące drogi: 03701 na odcinku Bielsk Podlaski-Orla-Dubicze Cerkiewne - droga Nr 691 oraz 03702.
- 2) Sprawne powiązania zewnętrzne gminy będą realizowane poza drogą wojewódzką Nr 691 drogami powiatowymi o następujących numerach: 03701, 03702 i 03699.
- 3) Przy założonym standardzie w „projekcie studium województwa białostockiego”, że ośrodki gminne powinny mieć połączenia między sobą drogami o nawierzchni twardej ulepszonej przewiduje się w pierwszej kolejności do modernizacji drogą powiatową Nr 03702.
- 4) Parametry techniczne i użytkowe dróg przyjmować zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich u-
sytuowanie (Dz.U. Nr 43, poz. 430).

- 5) Zgodnie z art. 43 ust.1 ustawy z dnia 21 marca 1985r. o drogach publicznych, zmienionej art.52 ustawy z dnia 24 lipca 1998r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej - w związku z reformą ustrojową państwa (Dz.U.Nr 106, poz.668) obiekty budowlane przy drogach publicznych powinny być usytuowane w odległości od zewnętrznej krawędzi jezdni drogi powiatowej, co najmniej :
 - na terenie zabudowy miast i wsi 8 m,
 - poza terenem zabudowy 20 m.
- 6) Na etapie modernizacji drogi należy wykonać ocenę oddziaływania drogi na środowisko, z równoczesnym ustaleniem zasad i warunków realizacji zabudowy szczególnie wymagającej ochrony w jej otoczeniu oraz ochrony istniejącej zwartej zabudowy przed uciążliwościami ruchu.
- 7) Uwzględnienia właściwych parametrów dróg w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego łącznie z warunkami zagospodarowania ich obrzeży, wynikających z oceny oddziaływania drogi na środowisko.
- 8) Można przypuszczać, że ulegnie zmianie numeracja dróg powiatowych i gminnych na mocy art.10 lit.c ust.5 ustawy z dnia 21 marca 1985r. o drogach publicznych, zmienionej art.52 ustawy z dnia 24 lipca 1998r. przytoczonej w w/w punkcie 6.1.2.1), który brzmi: „Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia sposób numeracji oraz zakres, treść i sposób prowadzenia ewidencji dróg i obiektów mostowych”.

6.1.3. Drogi gminne

- 1) Struktura funkcjonalno-techniczna i przestrzenna dróg gminnych określona w punkcie 6.1.1.2) „uwarunkowań studium” może ulec istotnym zmianom w przypadku zaistnienia okoliczności określonych w punktach: 6.5. „uwarunkowań studium” po zaliczeniu wymienionych dróg do dróg gminnych oraz 7.1.2.1) „kierunków studium” w przypadku przekazania części dróg powiatowych pod zarządek gminy. Wnioskuję się o zaliczenie do dróg gminnych drogi leżącej na przedłużeniu drogi Nr 0325007 - Dubicze Cerkiewne.
- 2) Wewnętrzne potrzeby transportowe gminy realizowane będą poza drogami krajową i powiatowymi drogami gminnymi.

- 3) Parametry techniczne i użytkowe dróg gminnych należy przyjmować zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz.U. Nr 43, poz.430).
- 4) Bieżące remonty i modernizację dróg należy wykonywać z uwzględnieniem priorytetów dla :
 - odcinków dróg obsługujących największą liczbę mieszkańców i obszary o najwyższej w skali gminy aktywności gospodarczej,
 - odcinków o największych zagrożeniach funkcjonowania ruchu, mogących wywołać zakłócenie życia społeczno-gospodarczego części sieci osadniczej.
- 5) Numeracja i ilość dróg gminnych może ulec zmianie z przyczyn określonych w punktach 6.1.2.8) oraz 6.1.3.1) „kierunków studium”.

6.2. Techniczne zaplecze motoryzacji

Dla poszczególnych programów zagospodarowania zaleca się przyjmować :

a) wskaźniki miejsc postojowych przedstawionych w poniższej tabeli.

Tabela nr 2

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka odniesienia	Ilość miejsc postojowych
1	2	3	4
1.	Administracja	1000 m ² p.u.	8 - 24
2.	Handel	1000 m ² p.u.	7 - 20
3.	Zakłady pracy	100 zatrud.	8 - 14
4.	Restauracja	100 miejsc konsumpcyjnych	12 - 20
5.	Cerkiew	100 uczestników mszy	10

b) stacje paliw zaleca się przyjmować wg zasady, że 1 stacja o 4 - 6 dystrybutorach może obsłużyć 5000 - 6000 samochodów osobowych.

c) miejsca obsługi samochodów zaleca się programować wg następujących wskaźników :

1 st./ 300 - 400 samochodów

1 st./ 300 - 400 m² powierzchni stacji

Przy wzroście wskaźników motoryzacji w 2005r. do 340 i 2010r. do 400 należy sukcesywnie dążyć do zaspokojenia potrzeb w zakresie technicznego zaplecza motoryzacji jak przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela nr 3

Lp.	Wyszczególnienie	L a t a	
		2005	2010
1.	Wskaźnik motoryzacji	340	400
2.	Ludność ogółem w gminie	2000	1800
3.	Ilość ludności		
	a) w. Dubicze Cerkiewne	229	206
	b) w gminie	1771	1574
4.	Parkingi krótkiego postoju	14	15
5.	Ilość samochodów osobowych	680	720
6.	Ilość pojazdów	1500	1600
7.	Niezbędna ilość stacji paliw	1	1
8.	Niezbędna ilość zakładów naprawy pojazdów	4	4

Miejsca obsługi podróżnych (parkingi, miejsca gastronomiczne i hotelowe) przewiduje się przy drodze wojewódzkiej Nr 691 w pobliżu wsi: Jelonka, Grabowiec, Dubicze Cerkiewne i Istok oraz przy drodze powiatowej Nr 03699 w rejonie wsi Jakubowo.

6.3. K o l e j

- 1) Postuluje się wykorzystać w większym stopniu kolej do transportu ładunków masowych.
- 2) Należy zwiększyć bezpieczeństwo przy transporcie koleją ładunków niebezpiecznych poprzez zaostrenie przepisów bezpieczeństwa i ich rygorystyczne egzekwowanie.

6.4. Komunikacja autobusowa

Przy przyjętym standardzie dostępności 2 km do przystanku w projekcie studium zagospodarowania przestrzennego byłego województwa białostockiego, należy stworzyć warunki do obsługi następujących miejscowości: Krugle, Nikiforowszczyzna i Wygon.

Zapewnienie właściwego standardu obsługi podróżnych wymagać będzie :

- a) utrzymania w należytych stanie technicznym dróg, po których kursują autobusy,
- b) sukcesywnej wymiany starych autobusów na nowoczesne, bardziej funkcjonalne z dostosowaniem dla ludzi niepełnosprawnych i mniej uciążliwych dla środowiska,
- c) aby Przedsiębiorstwo PKS dążyło do obniżenia kosztów funkcjonowania a w efekcie do obniżenia cen usług transportowych.

6.5. Ścieżki rowerowe

Wytyczne ścieżek rowerowych przewiduje się na trasie: Dubicze Cerkiewne - zbiornik wodny - przystanek kolejowy Witowo - przez rezerwat Czechy Orlańskie - Werstok - Górny Gród - Topiło.

7. KIERUNKI I ZADANIA ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Proponowane rozwiązania oparto na aktualnym rozeznaniu bieżących i przyszłych potrzeb. Dopuszcza się możliwość wprowadzenia nowych elementów i rozwiązań systemów bez konieczności zmiany treści studium pod warunkiem, iż nie zostaną naruszone istotne jego elementy.

7.1. Zaopatrzenie w wodę

7.1.1. Prognoza zapotrzebowania wody

Do obliczenia zapotrzebowania wody w poszczególnych wsiach gminy Dubicze Cerkiewne oraz we wsiach podłączonych do wodociągów gminy Dubicze Cerkiewne z gmin sąsiednich: Hajnówka i Kleszczele, przyjęto scalony wskaźnik zapotrzebowania w wielkości 150 l/Md przy 100% korzystających z wodociągu i wskaźniku nierównomierności dobowej $N_d = 1,3$ i godzinowej $N_h = 2,5$.

Zapotrzebowanie wody przez mieszkańców wsi podłączonych i planowanych do podłączenia do poszczególnych wodociągów przedstawia tabela nr 4.

Zatwierdzone zasoby ujęć wodociągów w: Dubiczach Cerkiewnych ($66,0 \text{ m}^3/\text{h}$) i Starym Korninie ($175 \text{ m}^3/\text{h}$) w pełni pokrywają potrzeby podłączonych wsi i posiadają jeszcze rezerwę ok. 40 % w Dubiczach Cerkiewnych i aż ok. 84 % w Starym Korninie.

Tabela nr 4

Nazwa wsi	Liczba mieszkańców	$Q_{\text{sr d}}$ m^3/d	$Q_{\text{max d}}$ m^3/d	$Q_{\text{max h}}$ m^3/h
1	2	3	4	5
<u>Wodociąg Dubicze Cerkiewne</u>				
Dubicze Cerkiewne	258	38,7	50,3	5,2
Czechy Orlańskie	128	19,2	25,0	2,6
Dubicze Tofiłowce	183	27,4	35,7	3,7
Rutka	67	10,0	13,0	1,4
Grabowiec	373	55,9	72,7	7,6
Witowo	133	19,9	25,9	2,7
Werstok	69	10,3	13,4	1,4
Wiluki	56	8,4	10,9	1,1
Pasieczniki Małe	26	3,9	5,1	0,5
Wojnówka	79	11,8	15,4	1,6
Długi Bród	97	14,5	18,9	2,0
Jelonka	99	14,8	19,3	2,0
Starzyna	62	9,3	12,1	1,2
Górny Gród	44	6,6	8,6	0,9
z gm. Kleszczele Policzna i Kuraszewo	320	48,0	62,4	6,5
razem	1994	298,0	388,7	40,4
<u>Wodociąg Stary Kornin</u>				
Stary Kornin	204	30,6	39,8	4,1
Jagodniki	219	32,8	42,7	4,4
Koryciski	125	18,7	24,4	2,5
Istok	104	15,6	20,3	2,1
z gm. Hajnówka Mochmate i Stare Berezewo	710	106,5	138,4	14,4
razem	1362	204,2	265,6	27,5

7.1.2. Kierunki działania i zadania w zakresie zaopatrzenia w wodę

- 1) Zapewnienie ciągłej dostawy wody o jakości zgodnej z obowiązującymi normami sanitarnymi w ilości pokrywającej pełne potrzeby odbiorców i przeciwpożarowe poprzez:
 - a) utrzymanie w należytych stanie technicznym z ewentualną modernizacją i rozbudową komunalnych ujęć wody i stacji wodociągowych w Dubiczach Cerkiewnych i Starym Korninie,
 - b) zwiększenie pewności i sprawności dystrybucji wody oraz zmniejszenie ilości sytuacji awaryjnych w wyniku diagnozowania stanu technicznego sieci wodociągowej i wymiany niesprawnej armatury (np. zasuw) oraz odcinków sieci o dużej awaryjności, które są przyczyną przerw w dostawie wody, jej ubytków, okresowego pogorszenia jakości i strat ekonomicznych,

- c) rozwój sieci wodociągowej w gminie z wykorzystaniem istniejących wodociągów:
- podłączenie Jakubowa poprzez przedłużenie sieci wodociągowej z miejscowości Piaski,
 - podłączenie Klakowa, Nikiforowszczyzny, Wygonu poprzez przedłużenie wodociągu z Górnych Grąd,
 - w miarę zgłaszanych potrzeb do rozproszonej zabudowy mieszkaniowej,
 - na potrzeby potencjalnego rozwoju poszczególnych wsi, turystyki.
- 2) Propozycje rozwoju sieci wodociągowej pokazane w części graficznej studium są orientacyjne i mogą ulec zmianom w trakcie szczegółowych analiz projektowych.
- 3) Utrzymanie w należyтым stanie technicznym z możliwością sprawnego uruchomienia eksploatacyjnego dla ewentualnych potrzeb obrony cywilnej, istniejących studni głębinowych określonych szczegółowo w punkcie 7.1.7. „Uwarunkowań”.
- Likwidację studni każdorazowo należy uzgodnić z punktu widzenia potrzeb obrony cywilnej z organem do spraw obrony cywilnej.

7.2. Odprowadzenie i oczyszczenie ścieków sanitarnych

Przewiduje się następujące kierunki działań i zadania w zakresie odprowadzenia i oczyszczenia ścieków sanitarnych i wód opadowych :

- 1) Przyjmuje się rozdzielczy system kanalizacji w gminie, składający się z niezależnego systemu kanalizacji sanitarnej do odprowadzenia ścieków bytowo-gospodarczych i poprodukcyjnych do oczyszczalni ścieków oraz oddzielny dla kanalizacji deszczowej z urządzeniami podczyszczającymi do odprowadzenia wód opadowych z terenów zabudowanych.
- 2) Systemy scentralizowane kanalizacji sanitarnej na terenie gminy powinny być rozwiązywane z uwzględnieniem następujących kryteriów :
 - w miejscowościach o największym w skali gminy procencie ludności w ogóle, a produkcyjnej w szczególności, a także o najprężniejszej gospodarce - stworzy to większe, niż w innych wsiach, szanse na uzyskanie od mieszkańców partycypacji finansowych w kosztach inwestycji, a także najefektywniejsze jej wykorzystanie,
 - w miejscowościach, w których zlokalizowane są lub będą zakłady obsługi ludności, generujące znaczne w skali lokalnej ilości ścieków sanitarnych takie jak: szkoła, ośrodek zdrowia, zlewnia mleka,

- w miejscowościach leżących w Obszarze Chronionego Krajobrazu Puszcza Białowieska,
 - w miejscowościach, w których przewiduje się rozwój mieszkalnictwa, sektora gospodarczego, turystyki.
- 3) Kolejność rozwoju scentralizowanych systemów kanalizacji w/g kryteriów podanych w punkcie 2) :
- budowa kanalizacji sanitarnej i zbiorczej oczyszczalni ścieków z punktem zlewnym nieczystości płynnych w miejscowości gminnej Dubicze Cerkiewne,
 - budowa kanalizacji sanitarnej w poszczególnych wsiach i odprowadzenie ścieków za pośrednictwem ewentualnych przepompowni do oczyszczalni w Dubiczach Cerkiewnych z realizacją w następującej kolejności: Grabowiec, Dubicze Tofiłowce, Stary Kornin, tereny rekreacyjne wokół zbiornika wodnego na rz. Orlance w Dubiczach, Czechy Orlańskie, Koryciski, Istok, Witowo, tereny rekreacyjne wokół zbiornika „Czechy Orlańskie”, po jego zrealizowaniu,
 - alternatywnym rozwiązaniem dla wsi Stary Kornin, szybszym w realizacji, jest przetłoczenie ścieków zebranych kanalizacją sanitarną do oczyszczalni ścieków w Mochnate, w uzgodnieniu z gminą Hajnówka,
 - budowa oczyszczalni ścieków na terenach wsi Starzyna z włączeniem do niej ścieków, za pośrednictwem ewentualnych przepompowni, ze wsi Starzyna, Wojnówka, Górny Grąd, terenów rekreacyjnych wokół planowanego zbiornika wodnego na rz. Policznej po jego zrealizowaniu oraz w uzgodnieniu z gminą Kleszczele, wsi Policzna i Kuraszewo z uwagi na ochronę czystości wód w zbiorniku,
 - w pozostałych miejscowościach o zwartej zabudowie przyjęcie sposobu rozwiązania gospodarki ściekowej, czy w oparciu o zbiorczą kanalizację sanitarną z oczyszczalnią ścieków, czy przetłoczenie do najbliższej skanalizowanej wsi (z uwzględnieniem wsi w gm. Hajnówka jak np. Jagodniki do wsi Pasieczniki Duże), czy przyjmując budowę indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków, powinno być poprzedzone szczegółową analizą techniczno-ekonomiczną.
- 4) Podjęcie decyzji co do budowy oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej w danej wsi wymagać będzie każdorazowo:
- sondażu wśród mieszkańców co do chęci i możliwości partycypacji w kosztach budowy,
 - rozeznania możliwości uzyskania zewnętrznego wsparcia finansowego,
 - wyznaczenie lokalizacji oczyszczalni ścieków, przepompowni i kanałów sanitarnych w trybie planowania przestrzennego (wskazana w części graficznej studium propozycje mają charakter orientacyjny).

- 5) Na obszarach zabudowy rozproszonej, w której nieracjonalna jest budowa systemów scentralizowanych, przewiduje się preferowanie indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków w budownictwie mieszkaniowym, a dla ewentualnych zakładów produkcyjnych kontenerowe oczyszczalnie ścieków.
Należy dążyć do eliminowania odprowadzania ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych, gdyż jest to rozwiązanie uciążliwe dla użytkowników i nie zapewnia ochrony środowiska, zwłaszcza wód gruntowych. Zbiorniki szczelne należy traktować jako rozwiązanie przejściowe, na terenach jeszcze nieuzbrojonych, ale przewidzianych do objęcia kanalizacją zbiorczą.
- 6) Wywóz ścieków z urządzeń lokalnych, których ilość będzie maleć w miarę porządkowania gospodarki ściekowej w gminie, przewiduje się do punktu zlewnego przy oczyszczalni w Dubiczach, a do czasu jego realizacji do punktów zlewnych przy oczyszczalniach w Kleszczelach i Hajnówce.
- 7) W długofalowym procesie porządkowania gospodarki ściekowej w gminie, szybki postęp techniczny w dziedzinie oczyszczania ścieków może zaowocować rozwiązaniami dziś nieprzewidywalnymi, a pozwalającymi oczyścić ścieki znacznie mniejszymi nakładami finansowymi, niż jest to możliwe przy obecnie znanych technologiach.

7.3. Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów stałych

Przyjmuje się następujące kierunki działania i zadania na rzecz realizacji systemu gromadzenia, usuwania i unieszkodliwiania odpadów stałych:

- 1) Stworzenie systemu gromadzenia, usuwania i unieszkodliwiania odpadów stałych gwarantującego ochronę środowiska i maksymalne wykorzystanie składników użytkowych, odpowiadającego nowym przepisom prawnym uwzględniających wymogi Unii Europejskiej, konieczne będzie :
 - a) wykonanie oceny oddziaływania na środowisko istniejącego gminnego wysypiska odpadów stałych w Dubiczach Cerkiewnych i w przypadku stwierdzenia, iż nie spełnia ono wszystkich obowiązujących obecnie wymogów ochrony środowiska dokonać jego modernizacji,
 - b) prawidłowa, zgodna z założeniami projektowymi, eksploatacja gminnego wysypiska odpadów stałych,
 - c) wprowadzenie obowiązku zorganizowanego wywozu odpadów stałych ze wszystkich terenów wiejskich o zwartej zabudowie poprzez

- wyposażenie gospodarstw w pojemniki lub ustawienie we wsiach kontenerów na odpady stałe,
- d) opracowanie specjalistycznego projektu techniczno-organizacyjnego systemu, uwzględniającego efekty rzeczowe, etapową realizację, wariantowe rozwiązania przejściowe i zasady finansowania,
 - e) przygotowanie organizacyjne systemu selektywnej zbiórki odpadów, z wydzieleniem surowców wtórnych i odpadów niebezpiecznych, poprzedzone wśród mieszkańców kampanią promocyjną tego systemu,
 - f) wprowadzenie w gminie systemu selektywnej zbiórki odpadów uwzględniając w pierwszej kolejności większe miejscowości: Dubicze Cerkiewne, Grabowiec, Dubicze Tofiłowce, Czechy Orlańskie, Stary Kornin, Jagodniki, Koryciski, Witowo,
 - g) wybranie przedsiębiorstwa zajmującego się obsługą systemu gospodarki odpadami z ustaleniem zadań jakie będą do niego należały,
 - h) prowadzenie w sposób ciągły pracy ze społeczeństwem w zakresie propagowanego systemu zbiórki odpadów stałych,
 - i) tworzenie warunków i zachęt do rozwoju lokalnego przetwarzania surowców wtórnych,
 - j) rekultywacja wiejskich wysypisk odpadów stałych po wprowadzeniu we wsiach, w których istnieją, tj. Koryciski, Jagodniki, Rutka, Wojnowka, Czechy Orlańskie, Dubicze Tofiłowce, Istok, Grabowiec, Wiluki, Werstok, Jelonka, Pasieczniki Małe i Witowo, zorganizowanego systemu wywozu odpadów stałych,
 - k) partycypacja w budowie zakładu utylizacji odpadów w Hajnówce dla gmin obszaru Puszczy Białowieskiej i po zrealizowaniu korzystać z tego zakładu na zasadach ustalonych w dokumentacji projektowej.
- 2) Specjalistyczny projekt techniczno-organizacyjny systemu usuwania i unieszkodliwiania odpadów stałych, wykonany na zlecenie gminy powinien w szczególności określić:
- mankamenty funkcjonowania dotychczasowego systemu i wstępne opinie mieszkańców co do kierunków jego zmian,
 - prognozę co do ilości i składu odpadów w tym ilości rodzaj odpadów do recyklingu,
 - określenie systemu zbiórki odpadów w miejscu wytwarzania, tj. :
 - rozwiązanie wielopojemnikowe, w których ilość pojemników uzależniona jest od ilości zbieranych asortymentów surowców wtórnych (makulatura, metal, szkło, tworzywa sztuczne, tekstylia) oraz odpadów do unieszkodliwiania przez przedsiębiorstwa specjalistyczne i odpadów, których nie można wykorzystać gospodarczo,

- rozwiązanie dwupojemnikowe - surowce wtórne i odpady do unieszkodliwiania w jednym pojemniku z późniejszą segregacją w zbiornicy odpadów i w drugim pojemniku do wywieżenia na składowisko odpadów,
- celowość ekonomiczną i techniczną bezpośredniego odbioru selekcyjonowanych odpadów w miejscu wytwarzania i transportu surowców wtórnych do zbiornicy odpadów a odpadów, których nie można wykorzystać gospodarczo, na składowisko gminne, albo zastosowanie kontenerów we wsiach z okresowo transportowanymi odpadami (w większych ilościach) do zbiornicy odpadów lub na składowisko w zależności od ich rodzaju,
- w przypadku wariantu z kontenerami ich lokalizację z uwzględnieniem: maksymalnej dostępności, w ruchliwych punktach - obok szkół, zakładów usługowych, handlowych itp.,
- określenie ilości i lokalizację zbiornic odpadów z wykorzystaniem tam gdzie to jest możliwe i racjonalne niezagospodarowanych terenów usługowych rolnictwa, bądź wyznaczenie nowych w planie miejscowym,
- określenie niezbędnego wyposażenia zbiornic odpadów,
- określenie warunków techniczno-ekonomicznych do ewentualnego lokalnego przetwarzania surowców wtórnych oraz zachęt do rozwoju tego typu działalności,
- koszty przedsięwzięcia, sposób jego finansowania z uwzględnieniem środków pozyskiwanych z zewnątrz i efektywności użytkowej,
- harmonogram realizacji przedsięwzięcia z uwzględnieniem etapowania i rozwiązań przejściowych,

3) System selektywnej zbiórki odpadów stałych wymagać będzie :

- podjęcia przez samorząd gminy uchwały o wprowadzeniu systemu selektywnej zbiórki odpadów i uchwalenie „Regulaminu gospodarki odpadami”, który powinien szczegółowo regulować funkcjonowanie tego systemu, a przede wszystkim określić :
 - rodzaj pojemników jakie powinny być stosowane w systemie,
 - miejsce lokalizacji pojemników,
 - asortymenty surowców wtórnych oraz odpadów do unieszkodliwiania jakie powinny być selektywnie odzyskiwane,
 - sposób usuwania odpadów wielkogabarytowych (czy mieszkańcy we własnym zakresie wywożą do zbiornic odpadów, czy następuje zbiórka odpadów wystawionych przed posesję w określonych dniach, np. raz w kwartale,
 - graniczną częstotliwość wywozu pojemników z odpadami,
 - co należy robić z odpadami niezagospodarowanymi,
 - zadania i odpowiedzialność przedsiębiorstw obsługujących system,

- system opłat za wywóz i utylizację odpadów z uwzględnieniem zachęt do selektywnej zbiórki odpadów,
- obowiązki mieszkańców, administracji budynków mieszkalnych i innych podmiotów gospodarczych objętych systemem,
- sankcje administracyjne i ekonomiczne w przypadku niewłaściwego wypełniania zadań przez uczestników selektywnej zbiórki odpadów.

4) Zadania przedsiębiorstwa zajmującego się obsługą systemu gospodarki odpadami w gminie :

- współudział w organizowaniu systemu,
- zawieranie umów z mieszkańcami, zobowiązujących do selektywnego zbierania i odstawiania odpadów,
- rozstawianie pojemników do selektywnej zbiórki odpadów - zgodnie z regulaminem,
- dostarczanie mieszkańcom worków do selektywnej zbiórki,
- systematyczne odbieranie worków z zebranymi odpadami w cyklach określonych w zawartych umowach,
- systematyczna wymiana pojemników z zebranymi odpadami na puste,
- ewidencjonowanie odbieranych worków i pojemników z wyselekcjonowanymi surowcami wtórnymi i odpadami do unieszkodliwiania,
- wystawianie mieszkańcom rachunków za wywóz, utylizację odpadów, jeśli koszty nie są wliczone w cenę worka lub w podatek,
- segregowanie surowców wtórnych oraz odpadów do unieszkodliwiania na poszczególne odmiany,
- wywóz zebranych surowców wtórnych i odpadów do zakładów przetwarzających surowce wtórne bądź na wysypisko,
- nadzorowanie i kontrolowanie prawidłowości selektywnego gromadzenia odpadów przez mieszkańców,
- obsługa rejonowych zbiornic odpadów,
- zgłaszanie w gminie wniosków o ewentualne sankcje wobec mieszkańców, którzy nie przestrzegają regulaminu gospodarki odpadami,
- okresowe konserwacje i czyszczenie pojemników we własnym zakresie, bądź przez przedsiębiorstwa usługowe,
- zabezpieczenie składowanych odpadów przed zamoczeniem, spalaniem, zabrudzeniem, a surowców wtórnych dodatkowo przed kradzieżą,
- poszukiwanie odbiorców surowców wtórnych oraz zakładów utylizacyjnych pozostałe odpady,
- zgniatanie i belowanie surowców wtórnych i pozostałych odpadów przeznaczonych do dłuższego transportu,
- zawieranie umów z odbiorcami na dostawę surowców wtórnych i utylizację pozostałych odpadów,

- ewentualne prowadzenie procesów uzdatniających i przetwarzających odpady - surowce wtórne,
- ewentualna eksploatacja gminnego składowiska.

7.4. Kierunki rozwoju systemu elektroenergetycznego

7.4.1. Dostosowanie systemu do potrzeb odbiorców, wynikających z długofalowego rozwoju zagospodarowania gminy oraz dostarczenie energii elektrycznej w normatywnym standardzie jakościowym i ilościowym w sposób ciągły.

Wymagać to będzie :

- a) demontażu starych i budowy nowych stacji transformatorowych wraz z odc. linii SN 15 kV i NN w miejscowościach Długi Bród i Jelonka,
- b) modernizacji istniejących stacji transformatorowych wraz z modernizacją linii SN 15 kV i NN we wsiach Długi Bród i Jelonka,
- c) rozbudowy systemu poprzez budowę nowych odcinków linii SN 15 kV, zasilających projektowane stacje transformatorowe w miejscach podyktowanych potrzebami potencjalnych odbiorców energii elektrycznej na terenie całej gminy,
- d) utrzymania w należytej sprawności technicznej istniejących urządzeń elektroenergetycznych.

7.4.2. Dostosowanie systemu elektroenergetycznego do potrzeb odbiorców wynikających z długofalowego rozwoju zagospodarowania województwa

Wymagać to będzie budowy linii WN 110 kV przez obszar gminy Dubicze Cerkiewne. W/w linia połączy stacje transformatorowo-rozdzielcze 110 /15 kV istniejąca w Hajnówce i projektowaną w Czermsze.

Przewidywaną trasę w/w linii pokazano na rysunku studium.

7.4.3. Zmniejszenie uciążliwości urządzeń systemu elektroenergetycznego dla otoczenia

Wymagać to będzie:

- a) budowy urządzeń elektroenergetycznych w sposób niekolizyjny z długofalowym rozwojem osadnictwa oraz chronionymi elementami środowiska przyrodniczego,
- b) stosowania w przypadku konieczności prowadzenia linii napowietrznych WN w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej rozwiązań technicznych i normatywnych stref ochronnych, zmniejszających do minimum wpływ w/w linii na ludzi i środowisko,

- c) utrzymywanie rezerwy terenów pod urządzenia elektroenergetyczne w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego, ich przeznaczenia i warunków zagospodarowania,
- d) preferowania rozwiązań technicznych powodujących zmniejszenie zajętości terenu przez urządzenia elektroenergetyczne, np. linii dwutorowych.

7.5. Kierunki rozwoju ciepłownictwa

7.5.1. Rozwój ciepłownictwa w gminie będzie odbywał się poprzez:

- a) sukcesywne zwiększanie udziału proekologicznych nośników energetycznych dla zmniejszenia zanieczyszczeń środowiska, takich jak: gaz, energia elektryczna, olej opałowy oraz energia słoneczna i wiatr,
- b) zmniejszanie strat ciepłych w konstrukcji nowych budynków i poprzez modernizację starych o złych warunkach termoizolacyjnych,
- c) wprowadzanie nowych rozwiązań technicznych i technologicznych dla nośników energetycznych określonych w pkt „a”, zwiększających efektywność ich wykorzystania i ułatwiających obsługę i zmniejszających w efekcie koszty eksploatacji. Dotyczy to instalacji wewnętrznych grzewczych, a w szczególności sprawności kotłów energetycznych i różnych rodzajów instalacji grzewczych, a także stopnia automatyzacji obsługi oraz sprawności dostaw nośników energetycznych,
- d) ekologizacja nośników energetycznych powinna być wprowadzana w pierwszej kolejności (o ile to możliwe ze względów technicznych) w większych źródłach komunalnych i obiektach użyteczności publicznej (np. szkoły).

7.5.2. Główne zadania w zakresie rozwoju ciepłownictwa to:

- a) kontrola i restrykcje w stosunku do emiterów największych ponadnormatywnych zanieczyszczeń energetycznych,
- b) budowa systemu gazowniczego (gaz ziemny),
- c) propagowanie:
 - zastosowania do celów grzewczych gazu propanbutan,
 - stosowania dociepleń budynków istniejących i projektowanych,
 - najnowszych osiągnięć techniki ciepłowniczej w zakresie instalacji wewnętrznych dla gazu, oleju opałowego itp.,
 - proekologicznych rozwiązań ciepłowniczych niekonwencjonalnych (baterie słoneczne, elektrownie wiatrowe itp.).

7.6. Kierunki rozwoju gazownictwa

- a) Zapewnienie dostaw gazu ziemnego do roku 2010, dla wszystkich wsi gminy, jest podstawową przesłanką rozwoju systemu gazowniczego województwa.

Szacuje się, że docelowy pobór roczny energii w gminie Dubicze Cerkiewne wynosić będzie: - 3,14 mln m³/rok a mocy (pobór szczytowy): dolina - 0,06 , szczyt - 0,72 tys. m³/h.

Główne elementy realizacji systemu w gminie zapewniające dostawę w/w ilość gazu ziemnego, to budowa:

- gazociągu wysokiego ciśnienia Ø 100, jako odgałęzienia gazociągu w/c w gminie Orla,
- stacji redukcyjno-pomiarowej I^o, zlokalizowanej w okolicach wsi Dubicze Cerkiewne,
- wewnętrznej gminnej sieci średniego ciśnienia.

- b) W „Studium programowym możliwości rozwoju gazyfikacji województwa białostockiego”, wykonanym przez „Gazoprojekt” Wrocław założono, że gazyfikacja gminy Dubicze Cerkiewne będzie możliwa po wybudowaniu gazociągu w/c Bielsk Podlaski - Hajnówka i odgałęzienia do gminy Orla.

Na rysunku studium zaproponowano trasę przyszłego gazociągu i lokalizację stacji redukcyjno-pomiarowej I^o. Różni się ona od zakładanej w wyżej cytowanym „Studium”. Propozycja zawarta w studium wynika z analizy zagospodarowania przestrzennego gminy oraz warunków i możliwości terenowych.

- c) Do czasu realizacji sieci gazu ziemnego wskazane jest propagowanie stosowania gazu płynnego propan-butan.

7.7. Kierunki rozwoju telekomunikacji

Dostosowanie systemu telekomunikacyjnego dla potrzeb wynikających z rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy wymagać będzie:

- a) pełnego wykorzystania i utrzymania istniejących urządzeń, które odpowiadają obecnym standardom,
- b) rozbudowy istniejącej sieci abonenckiej na terenie gminy, tam gdzie występuje zapotrzebowanie potencjalnych abonentów oraz na terenach rozwojowych, szczególnie budownictwa mieszkaniowego.

8. OBRONA CYWILNA I OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA

W gospodarce przestrzennej gminy należy stosować następujące zasady służące zabezpieczeniu potrzeb obrony cywilnej i ochrony przeciwpożarowej.

8.1. Obrona cywilna

- a) w rejonach budownictwa wielorodzinnego należy przewidywać rezerwę terenów pod budowlę ochronne (schrony, ukrycia, szczeliny),
- b) w budynkach przemysłowych, usługowych, użyteczności publicznej, mieszkalno-usługowych i mieszkalnych - należy na etapie sporządzania planów realizacyjnych przewidzieć schrony i ukrycia,
- c) w rejonach budownictwa jednorodzinnego należy przewidywać ukrycia typu II wykonane w podpiwniczeniach budynków przez mieszkańców we własnym zakresie w okresie podwyższonej gotowości obronnej Państwa,
- d) bez względu na typ zabudowy zarezerwować należy tereny pod budowę awaryjnych studni wody pitnej (7,5 l na osobę/ dobę). Odległość studni od budynków mieszkalnych lub zgrupowań ludności powinna wynosić najwyżej 800 m,
- e) istniejące studnie powinny być zabezpieczone przed likwidacją i przystosowane do sprawnego uruchomienia i eksploatacji w sytuacjach kryzysowych,
- f) oświetlenie zewnętrzne (ulice, zakłady pracy) należy przystosować do zaciemniania i wygaszania,
- g) należy uwzględnić system alarmowania i powiadamiania mieszkańców w wypadku zagrożeń poprzez syreny alarmowe przyjmując promień słyszalności syreny do 300 m,
- h) układ projektowanych i modernizowanych dróg i ulic powinien spełniać następujące warunki:
 - szerokość ulicy powinna uniemożliwić ewentualne zagruzowanie,
 - powinny być połączenia z traktami przelotowymi - zapewniające sprawną ewakuację ludności w okresie zagrożenia,
 - należy wyznaczyć trasy przejazdu dla pojazdów z toksycznymi środkami przemysłowymi,
- i) przy opracowaniu miejscowych planów wsi, osiedli w skali 1 : 1 000 należy na przedsięwzięcia obrony cywilnej wykonać aneks do planu,
- j) należy zachować istniejące lub projektowane obiekty obrony cywilnej nie dopuszczając do ich likwidacji,
- k) wszelkie plany zagospodarowania przestrzennego należy przed ich uchwaleniem przez Radę Gminy uzgadniać z Wydziałem Zarządzania

Kryzysowego, Ochrony Ludności i Spraw Obrony Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego.

8.2. Ochrona przeciwpożarowa

- a) należy zachować istniejące w gminie obiekty straży pożarnej we wsiach: Dubicze Cerkiewne, Dubicze Tofiłowce, Stary Kornin i Jelonka,
- b) przy realizacji sieci wodociągowej należy przewidywać na terenach zabudowanych odpowiednią ilość hydrantów dla celów przeciwpożarowych w odległości około 100 m od siebie,
- c) przy projektowaniu i modernizacji obiektów przemysłowych i usługowych należy przewidywać drogi pożarowe - dostępne do obiektów,
- d) dla nowoprojektowanych i modernizowanych budynków mieszkalnych i innych należy przewidywać niepalne pokrycia dachów,
- e) należy dążyć do eliminacji niepalnych pokryć dachów na istniejących budynkach,
- f) budynki mieszkalne i niemieszkalne powinny posiadać instalacje odgromowe.

Przedsięwzięcia wymienione pod literami a, b, c, d powinny być uzgadniane z Powiatową Komendą Straży Pożarnej.

9. KIERUNKI DZIAŁAŃ I ZADANIA WŁADZ SAMORZĄDOWYCH W CELU REALIZACJI POLITYKI

Rozwój lokalny powinien być rozumiany jako kompleks pozytywnych przeobrażeń jakościowych dotyczących obszaru gminy w zakresie ludności tu zamieszkałej.

Szeroko pojęty rozwój gminy jest procesem złożonym, ukierunkowanym na wykorzystanie zasobów ludzkich, potencjału produkcyjnego i usługowego oraz struktur instytucjonalnych.

W celu realizacji złożonej polityki przestrzennej gminy władze samorządowe powinny:

- a) być rzeczywistym gospodarzem obszaru gminy i zajmować się wszystkimi składnikami gminy, niezależnie od charakteru własności i rozwiązań instytucjonalnych,
- b) odpowiadać za rozwój gminy, nie ograniczając się jedynie do działań doraźnych, lecz zajmować się również tworzeniem i realizacją strategii rozwoju,
- c) realizować zadania, do których jest powołana (zaspokojenie potrzeb wspólnoty gminnej) nie tylko swoimi bezpośrednimi przedsięwzięciami, lecz także za pośrednictwem działań podmiotów innych, a więc ogółu podmiotów gospodarujących na terenie gminy. Władza gminna ma za

zadanie kształtować zachowania podmiotów gospodarczych pod kątem osiągania założonych celów strategii rozwoju gminy.

Zadaniem gminy służącym osiągnięciu celu jest przede wszystkim ożywienie (poprawa) gospodarki i tworzenie klimatu do lokalizacji i dobrego funkcjonowania podmiotów gospodarczych w gminie.

Realizacja zadań władz lokalnych może odbywać się poprzez:

- działania własne zmierzające do lokalizacji przedsięwzięć inwestycyjnych kapitału zewnętrznego na terenie gminy (w tych działaniach niezbędny jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, by móc oferować tereny lub obiekty pod zainwestowanie),
- stwarzanie ułatwień dla istniejących i nowo powstających firm - zwłaszcza w początkowym okresie działania podmiotów gospodarczych.

Narzędziami w realizacji polityki przestrzennej gminy są :

- a) polityka finansowa realizowana w budżecie gminy (świadome stwarzanie ulg w podatkach, zróżnicowane opłaty za korzystanie ze środowiska),
- b) współpraca z władzami regionalnymi,
- c) skuteczne funkcjonowanie instytucji wspierających biznes,
- d) programy rozwoju, w tym miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego,
- e) kontrakt zawarty między gminą a organami Państwa (może być zawarta umowa między gminą a Wojewodą z udziałem podmiotów gospodarczych w sprawie pomocy gminie w rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, budowie urządzeń kulturalnych, budowie sieci transportowych itp.).